

NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN

Ministerie van OCW
T.a.v. de minister, mevrouw I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Kenmerk: 17-030
Onderwerp: reactie regeerakkoord

Amsterdam, 9 november 2017

Geachte minister Van Engelshoven,

Van harte gefeliciteerd met de mooie en levendige portefeuille die u onder uw hoede heeft genomen. De podiumkunstproducenten zijn verheugd dat dit nieuwe kabinet ervoor kiest om weer te investeren in cultuur. Dat is belangrijk en ook nodig om op de langere termijn een bloeiende culturele sector te behouden. Een gezonde culturele sector draagt op haar beurt bij aan maatschappelijk welzijn en aan een creatieve en innovatieve samenleving.

Wij zijn trots op wat onze sector de afgelopen jaren tot stand heeft gebracht. Er wordt meer samengewerkt in het veld, op brancheniveau en met andere domeinen. Zo staan we als culturele en creatieve sector inmiddels op de agenda van het project Bruisende Binnensteden en van VNO-NCW en MKB NL. We positioneren onze sector als creatieve katalysator bij het vinden van oplossingen voor vraagstukken in andere domeinen.

Als verenigde podiumkunstorganisaties die werken met subsidie van het ministerie, het Fonds Podiumkunsten en gemeenten, zouden wij het goed vinden als er een investeringsagenda wordt opgesteld voor de komende jaren. Met deze brief willen we u alvast een indruk geven van onze ambities en de uitdagingen waarvoor we ons gesteld zien.

De professionals verdienen ruimte, is te lezen op pagina één van het regeerakkoord. Er is in onze sector grote behoefte aan meer beleidsmatige en financiële ruimte, en minder regeltjes en verplichtingen. Wij willen de komende jaren werken aan een inclusieve sector, aan het verbreden van ons publieksbereik, aan kunsteducatie, aan internationalisering, aan kennisdeling en verdere professionalisering van onze sector. Aan de basis daarvan moeten gezonde, goed geoutilleerde en stabiele organisaties staan die duurzaam en in continuïteit hun primaire taak kunnen verrichten: het produceren en presenteren van theater-, muziektheater- en dansvoorstellingen, concerten en cross-disciplinaire producties op basis van 'faire'¹ beloning en redelijke arbeidsvoorwaarden. De overheid is daarin een belangrijke partner.

Een inclusieve sector

De podiumkunstensector werkt aan een inclusieve sector door het verder implementeren van de Code Culturele Diversiteit de komende jaren. In het regeerakkoord staat: *In Nederland is iedereen gelijkwaardig, ongeacht geslacht, seksuele geaardheid of geloof. Tolerantie naar*

¹ Dit verwijst naar de Fair Practice Code versie 1.0 die op 3 oktober jl. werd gepresenteerd.

NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN

andersdenkenden is de norm (...). Podiumkunsten dagen het publiek uit om de eigen blik te verbreden, houden een soms schurende of pijnlijke spiegel voor en vertellen ook de verhalen van nieuwe Nederlanders en de dilemma's waar zij tegenaan lopen. Wij zien dit als verrijking van de culturele canon en, in het verlengde daarvan, van ons collectieve maatschappelijke referentiekader.

Kunsteducatie

Wij zijn verheugd dat het regeerakkoord stelt dat *interesse in kunst en cultuur, bijvoorbeeld door cultuureducatie, niet vroeg genoeg (kan) beginnen*. Dat in het regeerakkoord een voorschot genomen wordt op hoe dat zou moeten worden ingevuld (alle kinderen naar het Rijksmuseum en allemaal het Wilhelmus leren) is wat ons betreft een nauwe en weinig inclusieve visie op culturele vorming. Wij pleiten voor een invulling die recht doet aan de kleurrijke rijkdom van ons culturele aanbod. Mocht dit toch een harde eis zijn van de coalitiepartners dan zou dit niet vanuit het cultuurbudget maar vanuit het onderwijsbudget gefinancierd moeten worden.

De jeugdpodiumkunstproducenten maken kwalitatief hoogwaardige voorstellingen en concerten voor kinderen en jongeren en spelen zo'n 50% van hun producties voor het onderwijs. Door hun specifieke primaire doelgroep en de grote afname vanuit het onderwijs hebben zij een minder gunstig verdienmodel. Hier wordt echter in het huidige subsidiebeleid zowel door het ministerie als het Fonds Podiumkunsten (FPK) geen rekening mee gehouden. Dat maakt dat zij op verschillende vlakken grote knelpunten ervaren. En dat is spijtig want de jeugdproducenten kunnen niet aan de vraag (vanuit het onderwijs) naar hun programma's voldoen.

Internationalisering

Veel producenten zijn goed verankerd in de eigen regio en hebben daar een trouwe schare publiek opgebouwd, maar er zijn ook veel producenten die bij uitstek een nationale en/of internationale scope hebben. Een aantal van hen speelt mee in de wereldtop. Dit geldt zowel voor grote dans- en toneelgezelschappen als voor jeugdproducenten en muziekensembles. Wat hier in Nederland gemaakt wordt, wordt internationaal zeer hoog gewaardeerd.

Dat het kabinet wil dat *topinstellingen hun positie behouden in binnen- en buitenland* is zeer positief. Wij willen u er op attenderen dat binnen de podiumkunsten de topinstellingen met een uitstekende internationale reputatie zich zowel in de BIS als bij het FPK bevinden. We pleiten voor een goed uitgewerkt internationaal cultuurbeleid, dat recht doet aan en rekening houdt met de werkpraktijk in onze sector. Met onze uitstekende reputatie zouden we zoveel meer kunnen dan op dit moment mogelijk is.

Kennisdeling en dataverzameling

De podiumkunstensector ontbeert een efficiënte ondersteuningsstructuur op de onderdelen erfgoed (beheer, behoud en ontsluiting), digitale dataverzameling, debat en reflectie. Dat heeft op korte en lange termijn negatieve consequenties voor de verdere professionalisering van de sector. De erfgoedthematiek is tweeledig: enerzijds wordt belangrijk repertoire levend gehouden voor het publiek en doorgegeven aan nieuwe generaties makers en uitvoerenden. Anderzijds moet er een eenduidige structuur komen om de ontwikkelingen in het veld goed te documenteren en ontsluiten voor weer volgende generaties makers. Dit moet de komende jaren op sectorniveau verankerd worden.

NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN

Arbeidsmarkt

In de cultuurparagraaf van het regeerakkoord wordt niet over de arbeidsmarkt gerept. Dat is bijzonder, want het is een hot item. Duurzaamheid en continuïteit – en daarmee verdere professionalisering van onze sector - hangen voor een groot deel samen met de ontwikkelingen rondom de arbeidsmarkt en de arbeidsvoorwaarden voor zowel uitvoerenden op het podium en in de ondersteunende functies. Het advies *Passie Gewaardeerd* dat SER en de Raad voor Cultuur op verzoek van de sector zelf in april 2017 hebben uitgebracht, is vertaald in een praktische Arbeidsmarktagenda voor de culturele en creatieve sector².

Voor de podiumkunsten bevat deze arbeidsmarktagenda grote uitdagingen. Ondanks de Cao Toneel en Dans en de honoreringsrichtlijn voor ensemblemusici³, die de NAPK met de vakbonden overeen kwam, valt er nog veel te verbeteren aan het (kunnen) naleven hiervan door de instellingen. Er is een passend subsidiebeleid door alle fondsen en overheden nodig, waarin rekening gehouden wordt met realistische kosten van arbeidsvoorwaarden. Die zijn immers onlosmakelijk verbonden aan het realiseren van prestaties en output (producties en voorstellingen).

Korte termijn: verstevig het middenveld

We constateren een grote kloof tussen organisaties die rechtstreeks onder het ministerie van OCW vallen en organisaties die meerjarig door het FPK worden gefinancierd. Zowel in stabiliteit, beleidsvrijheid als financiële verplichtingen (eigen inkomsten norm) is er een groeiende ongelijkheid, die onder meer voortkomt uit de keuze van het FPK om voor deze cultuurnotaperiode de normbedragen per speelbeurt niet te verhogen⁴. Dit leidt onder meer tot het niet kunnen naleven van de Cao Toneel en Dans en de honoreringsregeling voor ensemblemusici (zie hierboven). Daarvoor moeten bij het FPK zo snel mogelijk de normbedragen per speelbeurt omhoog; hiervoor heeft het fonds aanvullend budget nodig.

Het middenveld van onze branche is niet goed geborgd in het huidige beleid. De BIS is er voor de top en de functies die in de culturele infrastructuur zijn benoemd, het FPK ziet het als zijn taak om te waken over de dynamiek, doorstroming en innovatie in de sector⁵. In de praktijk betekent dit dat middelgrote producenten buiten de BIS die wel degelijk in de (inter)nationale top meedraaien, en het middenveld van onze sector, op allerlei manieren tussen wal en schip vallen. Wij onderschrijven nadrukkelijk het pleidooi van Kunsten '92 om de functie van de BIS en de fondsen tegen het licht te houden, en opnieuw te bekijken waar de verschillende functies worden belegd⁶.

² De Arbeidsmarktagenda wordt op 14 november a.s. gepresenteerd.

³ Kunstenbond en NAPK: *Cao toneel & dans 1-6 2016 – 31-12 2019*. NAPK: *Beloningsrichtlijn ensemblemusici*, 24-8 2016.

⁴ Fonds Podiumkunsten: *Meerjarige activiteitensubsidie 2017 – 2020*. (p.6)

⁵ Fonds Podiumkunsten: *Meerjarige activiteitensubsidie 2017 – 2020*. (p.6)

⁶ Brief Kunsten '92 aan de Tweede Kamer d.d. 3 november 2017 (p.2)

NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN

Lange termijn: samenwerkende overheden

Een integrale visie van de Rijksoverheid is noodzakelijk, de regie moet bij OCW vandaan (blijven) komen. De sector is pertinent tegen volledige decentralisatie van regie en middelen. De mogelijkheid voor regio's om te differentiëren en zichzelf daarmee te profileren is wel een goede ontwikkeling, maar: bestuurlijk zijn Rijk, provincie en gemeente heel andere entiteiten. Regionalisering is alleen maar mogelijk met nationale regie. Bovendien strekt de keten verder dan de G9.

Het cultuurbeleid moet passen op de bestuurlijke werkelijkheid: de 'stedelijke regio' bestaat niet als entiteit. We moeten voorkomen dat er een schaduwwerkelijkheid wordt gecreëerd die niet correspondeert met de bestaande machtsinstituties. Er moeten harde (matchings-)afspraken gemaakt worden: convenanten zijn te vrijblijvend, daar bouwen we geen stelsel op en er komen geen producties uit voort.

In een volgende visie op het cultuurbeleid moet de hele keten integraal meegenomen worden: ook presentatie, ook afstemming tussen Rijks- en lokale fondsen. Vervolgens kunnen daaruit elementen gedelegeerd worden die corresponderen met de werkelijke (bestuurs-)structuren. Dit moet geen top-down beweging zijn; het moet van onderaf komen.

Tot slot: kijk breed

Podiumkunsten maken deel uit van de creatieve industrie, zijn innovatief en altijd nieuwsgierig naar het onbekende. De maatschappelijke impact van kunst en cultuur kan met een integrale beleidsvorming, waarbij ook EZ, BuZa, de O en de W van OCW, Veiligheid en Justitie betrokken zijn, uitgroeien tot een vast verankerde waarde in die aanpalende domeinen.

Wij verheugen ons op een constructieve en vruchtbare samenwerking en kijken uit naar uw visiebrief. Uiteraard bent u van harte welkom bij de voorstellingen en concerten die door de gezelschappen en ensembles op de planken gebracht worden.

Met vriendelijke groet,

Joachim Fleury
voorzitter

Yolande Melsert
directeur

Cc: cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer, de Raad voor Cultuur en het Fonds Podiumkunsten